



הנדון:

הספר "הסנדק" הוא המדריך לפוליטיקה הלבנונית

דני בנא לבקור

סמוך להתחלת מלחמת האזרחים בלבנון, לפני שמונה שנים, ביקשו ראשי מפלגת הפלאנג' להיפגש בחשאי עם ראש ממשלת ישראל.

כפגישה השתתפו בני מישפחת אל-ג'מייל — פיאר האב ובשיר הבן. בצד הישראלי השתתף יצחק רבין.

פיאר אל-ג'מייל הקשיש פתח את השיחה במישפט שנחרת בזיכרון כל הנוכחים. אני מתבייש על שאני בא אליכם בבקשותי, אמר.

אכן, עד אז היה אל-ג'מייל ידוע כמי שמתנגד לכל קשר עם ישראל.

בניגוד למנהיגים אחרים מקרב המאורנים, האמין ג'מייל ששל העדה הנוצרית הקטנה לשמור אמונים לעולם הערבי, המוסלמי ברובו. הוא חשש, בצדק, שכל מגע עם ישראל עלול לכרות תהום היסטורית בין המאורנים ומאה מיליון המוסלמים מסביבם.

מנהיגי המאורנים הם עשירי לבנון. העושר של לבנון קשור כולו בעולם הערבי. אין ללבנון אוצרות טבע משלה. האוצר היחיד שלה היה טמון בשרותים אשר לבנון יכלה להגישם לעולם הערבי — נמל נוח, דרכייתחבורה, מרכז של נידור ומותרות, צומת תרבותי ובעיקר — שרותים בנקאיים. חלק מן ההון האדיר החדש של העולם הערבי עבר בכיבוד.

ניתוק הקשרים האלה היה מקסימלית לבנון מאות בשנים אחורה, ומחזור אותה למעמד של ארץ קטנה ונחשלת, המיצרת עארק ושמוזיזת.

ג'מייל האב הרחיק ראות גם מעבר לזה. הוא ידע שהתקשרות עם ישראל יכולה לשפר את מצבם של המאורנים למרמה, כל עוד נתון העולם הערבי במצבו הנחות, מול הכוח העולה של ישראל. אך באחר הימים יסתובב הגלגל, והעולם הערבי יתאושש. אם יזכור אז כי המאורנים בגדו בו בימי חולשתו, עלולה הנקמה להיות נוראה.

זה מה שקרה לעדות הנוצריות בארץ, בלבנון ובסוריה אחרי גירוש הצלבנים. אל-ג'מייל הוקן מכיר את ההיסטוריה.

אולם בבואו להיפגש עם רבין, היה אל-ג'מייל מוכן לפעול בניגוד לכל האזהרות שלו עצמו.

מי שהסביר לבני-שיחו הישראליים, האמין אל-ג'מייל שהגיעו מים עד נפש. צפויה סכנה מידית לעדה המאורנית, ובשעת-חירום, אין בודקים בציציות של בעלי-ברית אפשיים.

לכן הוא חרג מגישתו המסורתית. הוא ביקש את עזרת ישראל למילחמה באויביו — המוסלמים, הדרוזים והפי-לסטינים.

אפשר להעיר כאן כי שעת-החירום לא היתה גזירה מהשמיים. הנוצרים עצמם, ובניהם ראשי הפלאנג'ות, יצרו אותה. הם החזיקו במשך דור בזכויות יתר עצומות, על חשבון כל שאר העדות בלבנון. כאשר השתנו יחסיהם הכוחות, היה זה נבון מצידם לוותר לפחות על חלק מזכויות אלה, ולהגיע לפשרה חרשה, שכל העדות בלבנון יכלו לחיות עימה. המאורנים סירבו לעשות כן, והעדיפו מלחמת-אזרחים. זה היה אבי החטא.

מי שרוצה, יכול לחזור עוד יותר אל העבר ולהגיע אל החטא הקדמון. אבות לבנון המודרנית יכלו לכחור בין לבנון קטנה, שהיתה כוללת רק את האזור הנוצרי, ובין לבנון גדולה, שאליה סופחו האזורים המוסלמים המוסלמים. כך נוצרה מדינה דרזית וערייהחוף המוסלמיות. כך נוצרה מדינה רבי-עדתית, תחת שילטונה של עדה אחת בלבד. זה היה מישהו היסטורי, הדומה בחומרתו לשניאתם של חסידי ארץ-ישראל השלמה הדיום, העומרים לחזור על אותה השגיאה עצמה.

כל השגיאות האלה יצרו את המצב, שאלין נקלטו המאורנים. ובגלל המצב הזה ביקש אל-ג'מייל ברית עם מדינות היהודים נגד העולם הערבי.

הקשר שנוצר או עם הפלאנג'ות היה חדש מעיקרו. אך עצם הקשר עם המאורנים לא היה חדש כל עיקר.

יש להבין כי אין למאורנים הנהגה עדתית מאוחדת. האירגון הפנימי בלבנון אינו כה פשוט. יתכן שהדרגמה הקרובה יותר למציאות זו היא אירגון המאפייה האמריקאית. לפשע המאורגן שם אין מנהיגות אחידה ומחייבת. בכל אזור יש "מישפחה" מקומית, ובראשה הבוס המקומי. ל"מישפחה" יש "חיילים", השולטים באזור שלה. באופן עקרוני, כל "מישפחה" נתונה במילחמה מתמרת עם כל ה"מישפחות" השכנות, עם כל בני ביתו. טוני פראנג'יה, הכנהיורש, נרצח יחד עם כל בני ביתו. על מישפחת שמעון, הצליחה פחות.

היכנסם ללבנון כדי להצילים. כך החלה הנוכחות הצבאית הסורית. אבל תוך כדי מילחמה זו גברה מרי שפחת אל-ג'מייל על מישפחות שמעון ופראנג'יה.

יש להניח כי הקשרים עם ישראל מילאו תפקיד חשוב בשנייה זו של מאוזהכוחות הפנימי בעדה המאורנית. הכוח המזוין של הפלאנג'ות, שלא כחל בשום מעשה של שחיטה וטבח, גבר בהנהגת בשיר אל-ג'מייל על הכוחות היריבים. באחת ההתקפות הצליחו אנשיו של בשיר לערוך שחיטה מוצלחת בקרב מישפחת פראנג'יה. טוני פראנג'יה, הכנהיורש, נרצח יחד עם כל בני ביתו. על מישפחת שמעון, הצליחה פחות.

אנשי בשיר התגפלו על המישפחה בכריכת השחייה הפרטית שלה, אך החטיאו את המטרה. אמנם נערכה במקום שחיטה-רבת, ומיירהכריכה



דני שמעון אצל יצחק שמיר: מישחקים יקרים

האירמו, אך דני שמעון לא נלכד. הוא נשאר בחיים.

אחרי זה פרשו בני פראנג'יה מן החגיגה, והצטרפו למחנה הסורי. להגנתם סמכו על החיילים הסוריים, שחנו בקירבת-מקום באזור טריפולי. ואילו מישפחת שמעון נכנעה. האב קיבל תפקיד-כבוד ריקמתוכן כראש הקואליציה הנוצרית. חייליו גויסו מאונס לפלאנג'ות (ששינו את שמם ונקראים מאז "הכוחות הלבנוניים"), ודני שמעון גלה לאירופה, כדי לשמור על חייו. מסתבר כי צדק, כי השבוע הופיע בישראל, בריא ושלם, מוכש כמו חדש.

יה צורך להביא את כל הסיפור המפותל הזה כדי להסביר את ביקורו של דני שמעון בארץ. זהו ביקור מזור מכה בחינות. ראשית, הוא היה פומבי.

עד כה ביקרו ראשי המאורנים בארץ פעמים רבות, אך תמיד במעטה של חשאיות. הפעם לא זה בילכד שניתן לדבר פומבי, אלא שנעשה הכל כדי להעניק לו גיגונים של ביקור ממלכתי חשוב.

זה היה איתות למישוה. מי שמעלה את קרנה של מישפחת שמעון, מוריד אוטומטית את קרנה של מישפחת ג'מייל. ואין ספק שזוהי הברזנה.

מישפחת ג'מייל איכזבה את ממשלת-ביגין. היא לא השתתפה במילחמה, והצטיינה רק בשחייה הגדולה (צברה ושתילא). אחר-כך הכחישה את אחריותה למעשה זה, והטילה אותה כולה על צדד.

גרוע מזה: ברגע שצה"ל חיסל את יריביה של מישפחת ג'מייל, היפתה זו את הגב לישראל והתמסרה לחסדיה של ארצות-הברית. תחת להקים מדינת-חסות ישראלית, הקימה מדינת

חסות אמריקאית. בשיר אל-ג'מייל עצמו בא לבגין והודיע לו שאינו חולם כלל לחתום על חוזה-שלום עם ישראל. כעבור כמה ימים נרצח, ומאז לא פגשתי אף בלבנוני אחר שאינו מאמין כי הרצח בוצע בידי המוסד הישראלי.

האח הבכור, אמין אל-ג'מייל, שהומלך במקום אחיו, מוסיף לנהל מדיניות זהירה, פרר אמריקאית, תוך נסיון למנוע קרע סופי עם העולם הערבי, ואף עם סוריה.

על רקע זה בא ביקורו של דני הצעיר. ממשלת-ישראל אותה לנשיא לבנון: הפלירט עם מישפחת אל-ג'מייל עלול להסתיים באופן פיתאומי. ישראל עי שוייה לחזור בכל רגע אל הפלירט המקורי שלה עם מישפחת שמעון.

יתות ישראלית אחר נשלח מהריהשוף. מדי יום מופגזים עתה הכפרים והרובעים המאורניים באזור ביירות מן השטח הדרזי, הנשלט על-ידי צה"ל. בדרך כלל אין צה"ל מתערב.

הסיבה המיידית היא פחדים של הדרוזים מפני התקפה נוצרית עליהם, ברגע שצה"ל ייסוג מאזור זה. מבחינתם אין זה משנה אם יבוא הרוצחים במדי הפלאנג'ות או הצבא הלבנוני הרשמי.

המילחמה בין המאורנים והדרוזים נטושה כבר מזה כמה מאות שנים, והיא רצופה בשחיטות הדרזיות. הדרוזים יודעים היטב מה צפוי להם, אם יהיה נרמה למאורנים שידם על העליונה. לכן פנה וליד ג'ונבלט הדרוזי אל הסורים, כרת עימם ברית ואף שילם את המחיר שנדרש — תקיעת סכין מילולית בגב שותפרימתמול, יאסר ערפאת.

אין זה מפריע לג'ונבלט להיעזר גם בישראל.

כמו בעניינים אחרים, נוצרה כאן ברית-נחוחות בין ישראל וסוריה. שתיהן תומכות בדרוזים נגד הנשיא אל-ג'מייל, כל אחת בגלל סיבה אחרת. מצבה של ישראל בהריהשוף מוכיח עתה את ימייהחור של האימפריאליזם. למשל, אחרי מילחמת-העולם הראשונה היתה נטושה בחצייהא ערב מילחמה בין השייף ההאשמי חוסיין, שליט מכה (אביסכו של חוסיין המלך) ובין עבדאלעזיז איבן-סעוד, שליט ריאה.

מישלחת בריטית, שקיבלה הוראות מקאהיר, הינחתה את ההאשמי. מישלחת בריטית אחרת, שקיבלה את הוראותיה מדלה, הינחתה את הסעודי.

קציני צה"ל מוצאים את עצמם עכשיו במצב דומה. אלה נמצאים באזור של ג'מייל, ואלה נמצאים באזור של הדרוזים.

כך מתנהלות אימפריות.

ל זה יכול לשעשע את מי שנהנה מסוג זה של הומור, הקרוי בלשון העמים "הומור שחור" או "הומור של עי-התלייה". אבל המישחק הזה באימפריאליזם-זוטא הוא יקר.

איראפשר לקיים נוכחות אימפריאליסטית כזאת מבלי להשתית אותה על עוצמה ממשית בשטח.

זה עולה בדם. זה עולה בדמים. חיילי צה"ל נהרגו, נהרגים וממשיכים להיהרג במילחמה שבין המאורנים והדרוזים. נהרגים אינם יודעים בשביל מה הם נהרגים. ואיש אינו מסוגל להסביר להם זאת.

ברגע זה הם נהרגים ביגלל המישחקים המסוככים של ממשלת-ישראל בין המישפחות המאורניות והדרוזיות שמטרם היא להשיג יתרונות מפיקפקים, שערכם כקליפת-השום. הנוכחות בלבנון עולה בחודעתק — ועכשיו מודה גם האוצר כפה מלא בהוצאה הענקית הכרוכה בכך. מדינה קטנה וניה משחקת כאן במישחקים אימפריאליסטיים, שהקיוז את דמן של אימפריות גדולות ועשירות.

אלה למדו בדרך הקשה שיש רק עצה טובה אחת במצב כזה: יאללה, החוצה!